
Nabosprogsdidaktik med fokus på forståelse
af nabosprog i tale og skrift

Sprogpilotkursus 4, Lysebu d.16.11. 2009

Lis Madsen, Projektleder

Summediskussion

- Hvad er det for et kulturelt fællesskab, det er hensigtsmæssigt at have adgang til?
 - Findes der en særlig nordisk identitet, skal den formidles og i givet fald hvordan?
-

Nabosprogsundervisningens udfordringer

God nabosprogsundervisning må være:

- Meningsfuld
 - Personligt relevant
 - Funktionel
 - Sprogligt fokuseret
 - Have fokus på såvel talt som skrevet nabosprog
-

Det opløftende...

- Eleverne er bedre til nabosprog, end de selv tror!
 - Ser vi udelukkende på læseforståelse, klarer de sig væsentligt bedre (closetest kan anvendes til at illustrere det)
 - Lytteforståelsen går bedre, når eleverne er i direkte kommunikation med en anden skandinav – det personlige møde kan vise det
 - Attituden er afgørende - hvordan kan man gennem undervisning ændre elevernes attitude?
-

Undervisningen må fokusere på:

- Læseforståelse
 - Lytteforståelse – lytteforståelsen må have særlig opmærksomhed, da det er her, den største udfordring ligger
 - Kulturel forståelse
 - Undervisning i de nordiske sprog uden for Skandinavien må desuden have fokus på det produktive aspekt, når det handler om det skandinaviske sprog, der fungerer som hovedsprog
-

Stofvalg:

- Materialet (tekster, film mv.) må ikke være for vanskelige hverken sprogligt eller indholdsmæssigt
 - Materialet må appellere til målgruppen
 - Materialet kan være meget andet end finlitteratur
-

Stof i nabosprogsundervisningen

- Nyhedsstof (avis, radio, tv, internet)
 - Film
 - Teater
 - Billeder
 - Fagtidsskrifter
 - Tegneserier (Anders And fra hele Norden)
 - Hjemmesider med aktuelle temaer (Bjarne Øygartens artikel)
 - Reklamemateriale (brochurer fra fx turistforeninger)
 - Litterære tekster: Digte, noveller, (uddrag af) romaner
 - Ect.
-

Metoder – hvordan undervise?

- Lytte- og læseaktiviteter bør understøtte hinanden
 - Undervisningen skal have et sprogligt fokus
 - Undervisningen må invitere til sproglig opmærksomhed – det komparative er vigtigt
 - Undervisningen må tilrettelægges, så eleverne opdager, at de har nabosprogskompetence
-

Konkrete eksempler på nabosprogsundervisning

- Litterære tekster i et nabosprogsdidaktisk perspektiv
 - Komparativ sprogiagttagelse
 - Brevveksling i indskolingen som udgangspunkt for komparative sprogiagttagelser og sproglig udvikling, eksempel fra skolestartsprojekt i 90'erne
 - Andre tekster i et nabosprogsdidaktisk perspektiv, udvikling af ideer
-

Nabosprogsdidaktisk arbejde med litterær tekst

1. Tekst på et nabosprog læses af en nabosprogstalende person, mens eleverne følger med i teksten (evt. båndet oplæsning)
 2. Eleverne udpeger steder i teksten, de ikke umiddelbart forstår. Forståelsesproblemer løses i fællesskab
 3. Eleverne vælger og understreger en passage/sætning i teksten, som de er særligt optaget af
 4. De udvalgte steder læses op i en læsestafet uden pause
 5. Samtale om de oplæste passager – hvorfor har man valgt netop dette sted – samtalen indleder det litterære arbejde med teksten
-

Komparativ sprogforståelse

par-øvelse (samme modersmål)

- Danske deltagere udpeger ligheder mellem dansk og svensk
- Svenske deltagere udpeger ligheder mellem svensk og dansk
- Norske deltagere udpeger ligheder mellem svensk og norsk
- Finske deltagere udpeger ligheder mellem svensk og dansk
- Islandske deltagere udpeger ligheder mellem dansk og svensk

Komparativ sprogforståelse

par-øvelse (samme modersmål)

- Danske deltagere udpeger forskel på dansk og svensk
 - Svenske deltagere udpeger forskel på svensk og dansk
 - Norske deltagere udpeger forskel på svensk og norsk
 - Finske deltagere udpeger forskel på svensk og dansk
 - Islandske deltagere udpeger forskel på dansk og svensk
-

Nabosprog i indskolingen

Brevveksling som LTG-tekster i læseoplæringen
Kultur- og sprogforståelse gennem brevkontakt

Forforståelsesarbejde - forberedelsesfasen

Formål: At skabe en kontekst for forståelse

- Skabe forventning hos eleverne til nabosprogteksten/filmen...
 - Give eleverne nogle knager/skemaer til at placere oplevelsen i (hvem, hvad, hvor, hvornår)
 - Skabe spænding i forhold til, hvordan det går personerne, og hvordan handlingen skabes
 - Sætte eleverne ind i kulturelle, historiske eller geografiske forhold af betydning for oplevelsen/forståelsen
-

Forforståelsesarbejdet skal:

- hjælpe eleverne med at aktivere en allerede eksisterende viden
 - give eleverne den viden, der er nødvendig for at kunne læse/opleve med forståelse
 - gøre den ukendte tekst mindre ukendt
-

Forforståelsesarbejde kan dreje sig om:

- Sproglig forforståelse
 - Genremæssig forforståelse
 - Indholdsmæssig forforståelse
 - Kulturel forforståelse
 - Historisk forforståelse
-

Metoder/arbejdsformer

- Fokuseret læsning
 - Den varme stol, meddigtning og andre receptionsæstetiske metoder til dialog med og om teksten
 - Forskellige måder at spørge til teksten på
 - Dramapædagogiske metoder
 - Lynskrivning, mindmap
 - Skrivning ud fra ramme
 - Storyline
 - Komparative sprogiagttagelser, fx ud fra egne tekster eller forskellige oversættelser af samme tekst
 - Læse- og lytteforståelsesøvelser
-

Oplæg til arbejde i grupperne

Udarbejd et konkret forslag til et forløb med inddragelse af andet stof end finlitteraturen, overvej:

- Aldersgruppe
 - Fokus/tema
 - Materiale/stof
 - Metode(r)
 - evaluringsform
-